

**NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2013. godine**

---

1. OPŠTE INFORMACIJE

JP za gazdovanje šumama »Srbijašume« sa p.o. (u daljem tekstu Preduzeće) osnovano je septembra 1991. godine od strane Narodne Skupštine Republike Srbije na osnovu donetog novog Zakona o šumama. Osnivanje je upisano u registar Trgovinskog suda rešenjem broj Fi. 10351/91 od 24.09.1991. godine u registraskom ulošku broj 1-20624-00. T

Preduzeće je organizovano kao jedinstveno javno preduzeće u kome je kroz 35 delova preduzeća (šumskih gazdinstava) objedinjeno upravljanje i gazdovane šumama.

Posle ratnih događaja vezanih za bombardovanje naše zemlje delovi Preduzeća sa teritorije AP Kosova i Metohije ostali su van Preduzeća.

Odlukom JP za gazdovanje šumama »Srbijašume«, br. 22/2003 od 10.11.2003. o usvajanju Deobnog bilansa JP za gazdovanje šumama »Srbijašume« imovina, obaveze, kapital i zaposleni, sa stanjem na dan 31.12.2002. godine dele se na:

- JP za gazdovanje šumama »Srbijašume«, Beograd i
- JP za gazdovanje šumama »Vojvodinašume«, Novi Sad.

Na osnovu ove Odluke otvorene su poslovne knjige pravnih lica sa stanjem na dan 01.01.2003. godine i u toku 2003. godine usaglašene su sve međusobne obaveze i potraživanja.

Nakon ovih izmena u sastavu JP »Srbijašume« ostalo je 21 deo preduzeća.

Odlukom Upravnog odbora JP „Srbijašume“ od 15.04.2005. godine ugašen je deo JP „Srbija šume“ „Šumepromet“. Direkcija „Srbijašuma“ i Šumsko gazdinstvo Boljevac su preuzeli sva potraživanja i obaveze ugašenog dela Preduzeća, zaduženjem odnosno odobrenjem bilansnih pozicija koje je u svojim evidencijama imalo ŠG „Šumepromet“.

Preduzeće je na dan 31.12.2005. godine imalo 20 delova preduzeća, koji posluju i na dan 31.12.2013. godine i to:

- direkcija Srbijašuma,
- šumsko gazdinstvo Beograd,
- zaštitna radionica,
- biro za projektovanje,
- šumsko gazdinstvo »Boranja« Loznica,
- šumsko gazdinstvo »Toplica« Kuršumlija,
- šumsko gazdinstvo Pirot,
- šumsko gazdinstvo »Šumarstvo« Raška,
- šumsko gazdinstvo »Rasina« Kruševac,
- šumsko gazdinstvo »Stolovi« Kraljevo,
- šumsko gazdinstvo Niš,
- šumsko gazdinstvo »Timočke šume« Boljevac,
- šumsko gazdinstvo »Južni kučaj« Despotovac,
- šumsko gazdinstvo Užice,
- šumsko gazdinstvo »Severni kučaj« Kučevac,
- šumsko gazdinstvo Kragujevac,
- šumsko gazdinstvo Prijepolje,
- šumsko gazdinstvo Vranje,
- šumsko gazdinstvo »Golija« Ivanjica,
- šumsko gazdinstvo »Šume« Leskovac.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2013. godine

Preduzeće vodi poslovne knjige po sistemu dvojnog knjigovodstva (dnevnika, glavne knjige i pomoćnih evidencija) na nivou Šumskih gazdinstava. Glavna knjiga na nivou Preduzeća dobija se sabiranjem pozicija bruto stanja glavne knjige Šumskih gazdinstava uz isključenje međusobnih potraživanja i obaveza, interno nastalih prihoda i rashoda između šumskih gazdinstava.

Osnovne delatnosti Šumskog gazdinstva su gajenje, održavanje i obnova šuma, proizvodnja šumskog semena i sadnog materijala i podizanje novih šuma i šumskih zasada, izrada programa, projekata i osnova za gazdovanje šumama, vršenje stručnih poslova u šumama sopstvenika, trgovina na veliko i malo, spoljnotrgovinski promet i unapređenje i korišćenje opšte korisnih funkcija šuma.

Matični broj: 07754183.

PIB: 100002820.

Sedište Preduzeća: Novi Beograd, Bulevar Mihajla Pupina br. 113.

Pretežna delatnost: 0210 –Gajenje šuma i ostale šumarske delatnosti

Preduzeće je izvršilo prevođenje iz registra Trgovinskog suda u registar Agencije za privredne registre po rešenju broj BD. 3327/2005 od 28.02.2005. godine.

Prema podacima iz finansijskih izveštaja za 2013. godinu po osnovu stanja krajem svakog meseca Preduzeće prosečno zapošljava 3240 radnika.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA

Osnove za sastavljanje finansijskih izveštaja

Finansijski izveštaji Preduzeća su sastavljeni u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji (Službeni glasnik RS, br. 46/06 i 111/09), Zakonom o računovodstvu (Službeni glasnik RS, br. 62/2013) i drugim računovodstvenim propisima koji se primenjuju u Republici Srbiji.

Na osnovu Zakona o računovodstvu, pravna lica i preduzetnici u Republici Srbiji su u obavezi da vođenje poslovnih knjiga, priznavanje i procenjivanje imovine i obaveza, prihoda i rashoda, sastavljanje, prikazivanje, dostavljanje i obelodanjivanje finansijskih izveštaja vrše u skladu sa zakonskom i profesionalnom regulativom, koja podrazumeva Okvir za pripremanje i prikazivanje finansijskih izveštaja („Okvir“), Međunarodne računovodstvene standarde („MRS“), odnosno Međunarodne standarde finansijskog izveštavanja („MSFI“), kao i tumačenja koja su sastavni deo standarda.

Prevod Okvira, MRS, MSFI i tumačenja, izdatih od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde i Komiteta za tumačenja međunarodnih standarda finansijskog izveštavanja, utvrđuje se rešenjem Ministra finansija i objavljuje u Službenom glasniku RS. Međutim, do datuma sastavljanja finansijskih izveštaja za 2013. godinu nisu prevedene niti objavljene sve važeće promene u standardima i tumačenja standarda.

Shodno tome, prilikom sastavljanja finansijskih izveštaja Preduzeće nije u potpunosti primenilo MRS, MSFI i tumačenja koja su na snazi za godinu koja se završava 31. decembra 2013. godine. Imajući u vidu materijalno značajne efekte koje odstupanja računovodstvenih propisa Republike Srbije od MSFI i MRS mogu da imaju na realnost i objektivnost finansijskih izveštaja Preduzeća, priloženi finansijski izveštaji se ne mogu u potpunosti smatrati finansijskim izveštajima sastavljenim u saglasnosti sa MSFI i MRS.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2013. godine

Prezentacija finansijskih izveštaja

Finansijski izveštaji su prikazani u formatu propisanom Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna Preduzeća, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike (Službeni glasnik RS, br. 114/2006, 119/2008, 2/2010, 101/2012 i 118/2012).

Finansijski izveštaji su iskazani u hiljadama dinara (RSD), osim ukoliko nije drugačije navedeno. Dinar predstavlja zvaničnu izveštajnu valutu u Republici Srbiji.

Uporedni podaci prikazani su u hiljadama dinara (RSD), važećim na dan 31. decembra 2012. godine

Računovodstveni metod

Finansijski izveštaji su sastavljeni po metodu prvobitne nabavne vrednosti (istorijskog troška), osim ukoliko MSFI ne zahtevaju drugačiji osnov vrednovanja na način opisan u računovodstvenim politikama.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

3.1. Pravila procenjivanja – osnovne prepostavke

Finansijski izveštaji su sastavljeni na načelu nastanka poslovnog događaja (načelo uzročnosti) i načelu stalnosti poslovanja.

Prema načelu nastanka poslovnog događaja učinci poslovnih promena i drugih događaja se priznaju u momentu nastanka (a ne kada se gotovina ili njen ekvivalent primi ili isplati). Finansijski izveštaji sastavljeni na načelu nastanka poslovnog događaja (osim Izveštaja o tokovima gotovine) pružaju informacije ne samo o poslovnim promenama iz prethodnog perioda, koje uključuju isplatu i prijem gotovine, već takođe i o obavezama za isplatu gotovine u budućem periodu i o resursima koji predstavljaju gotovinu koja će biti primljena u budućem periodu.

Finansijski izveštaji su sastavljeni pod prepostavkom da će Preduzeće da posluje u neograničenom vremenskom periodu i da će da nastavi sa poslovanjem i u doglednoj budućnosti.

3.2. Priznavanje elemenata finansijskih izveštaja

Sredstvo se priznaje u bilansu stanja kada je verovatno da će buduće ekonomski koristi pricicati u Preduzeće i kada sredstvo ima nabavnu vrednost ili cenu koštanja ili vrednost koja može da se pouzdano izmeri.

Obaveza se priznaje u bilansu stanja kada je verovatno da će odliv resursa koji sadrži ekonomski koristi proisteci iz podmirenja sadašnjih obaveza i kada se iznos obaveze koja će se podmiriti može pouzdano da izmeri.

Prihod se priznaje u bilansu uspeha kada je povećanje ekonomskih koristi povezano sa povećanjem sredstva ili smanjenjem obaveza koje mogu pouzdano da se izmere, odnosno da priznavanje prihoda nastaje istovremeno sa priznavanjem povećanja sredstava ili smanjenja obaveza.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

Rashodi se priznaju u bilansu uspeha kada smanjenje ekonomskih koristi koje je povezano sa smanjenjem sredstava ili povećanjem obaveza može pouzdano da se izmeri, odnosno da priznavanje rashoda nastaje istovremeno sa priznavanjem porasta obaveza i smanjenjem sredstava.

Kapital se iskazuje u skladu sa finansijskim konceptom kapitala kao uloženi novac ili uložena kupovna moć i predstavlja neto imovinu Preduzeća. Iz finansijskog koncepta kapitala proističe koncept očuvanja kapitala. Očuvanje kapitala meri se nominalnim monetarnim jedinicama – RSD. Po ovom konceptu dobitak je zarađen samo ako finansijski (ili novčani) iznos neto imovine na kraju perioda premašuje finansijski (ili novčani) iznos neto imovine na početku perioda, nakon uključivanja bilo kakvih raspodela vlasnicima ili doprinosa vlasnika u toku godine.

3.3. Preračunavanje stranih sredstava plaćanja i računovodstveni tretman kursnih razlika

Poslovne promene nastale u stranoj valuti su preračunate u dinare po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza u Srbiji, koji je važio na dan poslovne promene.

Sredstva i obaveze iskazane u stranoj valuti na dan bilansa stanja, preračunati su u dinare po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza za taj dan.

Neto pozitivne ili negativne kursne razlike, nastale prilikom poslovnih transakcija u stranoj valuti i prilikom preračuna pozicija bilansa stanja iskazanih u stranoj valuti, evidentirane su u korist ili na teret bilansa uspeha.

Nemonetarne stavke koje se vrednuju po principu istorijskog troška izraženog u stranoj valuti preračunate su po istorijskom kursu važećem na dan inicijalne transakcije.

Srednji kursevi za devize, utvrđeni na međubankarskom tržištu deviza, primjenjeni za preračun deviznih pozicija bilansa stanja u dinare, za pojedine glavne valute su bili sledeći:

	31.12.2013.	31.12.2012.
1 EUR	114,6421	113,7183
1 USD	83,1282	86,1763
1 CHF	93,5472	94,1922

3.4. Troškovi pozajmljivanja

Troškovi pozajmljivanja se odnose na kamate i druge troškove koji nastaju u vezi sa pozajmljivanjem sredstava. Troškovi pozajmljivanja koji se mogu neposredno pripisati sticanju, izgradnji ili izradi sredstava (investicije) koje se osposobljava za upotrebu, uključuju se u nabavnu vrednost ili cenu koštanja tog sredstva. Ostali troškovi pozajmljivanja priznaju se kao rashod perioda u kome su nastali.

**NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2013. godine**

3.5. Umanjenje vrednosti imovine

Na dan svakog bilansa stanja, Preduzeće preispituje knjigovodstvenu vrednost svoje materijalne i nematerijalne imovine da bi utvrdilo da li postoje indikacije da je došlo do gubitka po osnovu umanjenja vrednosti imovine. Ukoliko takve indikacije postoje, procenjuje se nadoknadi vrednost sredstva da bi se mogao utvrditi eventualni gubitak. Ako nije moguće proceniti nadoknadi vrednost pojedinog sredstva, Preduzeće procenjuje nadoknadi vrednost jedinice koja generiše novac, a kojoj to sredstvo pripada.

Nadoknadi vrednost je neto prodajna cena ili vrednost u upotrebi, zavisno od toga koja je viša.

Ako je procenjen nadoknadi vrednost sredstva (ili jedinice koja generiše novac) manji od knjigovodstvene vrednosti, onda se knjigovodstvena vrednost tog sredstva umanjuje do nadoknadivog iznosa. Gubici od umanjenja vrednosti priznaju se odmah kao rashod, osim ako sredstvo prethodno nije bilo predmet revalorizacije. U tom slučaju deo gubitka, do iznosa revalorizacije, priznaje se u okviru promena na kapitalu.

3.6. Nematerijalna ulaganja

Nematerijalna ulaganja se priznaju samo kada je verovatno da će od tog ulaganja pricinjati ekonomski koristi i kada je nabavna vrednost ulaganja pouzdano merljiva, a obuhvataju se: ulaganja u razvoj, koncesije, patenti, franšize, licence, ulaganja u ostalu nematerijalnu imovinu (u okviru kojih su dugoročno plaćeni troškovi zakupa, pravo korišćenja državnog zemljišta). Nematerijalna ulaganja, vrednuju se u skladu sa MRS 38 – Nematerijalna ulaganja. Početno priznavanje nematerijalnih ulaganja vrši se po nabavnoj vrednosti (paragraf 74 MRS 38).

Obračun amortizacije vrši se od početka narednog meseca u odnosu na mesec kada je stavljen u upotrebu.

Amortizacija se obračunava proporcionalnom metodom, primenom stopa koje se utvrđuju na osnovu procenjenog korisnog veka sredstava, primenom stopa od 10% do 50%.

3.7. Nekretnine, postrojenja i oprema

Nekretnine, postrojenja i oprema se inicijalno priznaju po nabavnoj vrednosti, odnosno po ceni koštanja za sredstva izrađena u sopstvenoj režiji. Nabavnu vrednost čini fakturna vrednost uvećana za sve troškove koje se mogu direktno pripisati dovođenju ovih sredstava u stanje funkcionalne pripravnosti.

Oprema se kapitalizuje ako je vek njenog korišćenja duži od jedne godine i ako je njena pojedinačna vrednost veća od vrednosti propisane poreskim propisima.

Naknadna ulaganja u nekretnine, postrojenja i opremu, koja imaju za cilj produženje korisnog veka upotreba ili povećanje kapaciteta, povećavaju knjigovodstvenu vrednost

Nakon početnog priznavanja, nekretnine, postrojenja i oprema vrednuju se po nabavnoj vrednosti umanjenoj za kumuliranu ispravku vrednosti po osnovu amortizacije i za eventualne kumulirane gubitke po osnovu umanjenja vrednosti.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

Amortizacija nekretnina, postrojenja i opreme se obračunava na vrednost nekretnina, postrojenja i opreme na početku godine, odnosno na nabavnu vrednost opreme stavljene u upotrebu tokom godine, primenom proporcionalne metode u toku procenjenog korisnog veka upotrebe sredstava, uz primenu sledećih stopa:

Građevinski objekti	2% - 5%
Oprema	11,10% do 50%

Obračun amortizacije počinje od narednog meseca u odnosu na mesec u kojem je sredstvo stavljen u upotrebu. Amortizacione stope se mogu revidirati svake godine radi obračuna amortizacije koja odražava stvarni utrošak ovih sredstava u toku poslovanja i preostali nameravani vek njihovog korišćenja.

Sredstvo se isknjižava iz evidencije u momentu otuđenja ili ukoliko se ne očekuju buduće ekonomski koristi od upotrebe tog sredstva. Dobici ili gubici po osnovu prodaje ili otpisa sredstva (kao razlika između neto prodajne vrednosti i knjigovodstvene vrednosti) priznaju se u bilansu uspeha odgovarajućeg perioda.

3.8. Investicione nekretnine

Ova imovina obuhvata zemljište i građevinske objekte namenjene izdavanju u zakup. Početno priznavanje investicionih nekretnina se vrši po nabavnoj ceni.

U toku korisnog veka investiciona nekretnina se procenjuje po poštenoj vrednosti (model fer vrednosti MRS 40 – Investicione nekretnine).

3.9. Biološka sredstva

Biološka sredstva obuhvataju: šume, višegodišnje zasade, osnovno stado i biološka sredstva u pripremi. Višegodišnji zasadi obuhvataju: vinograde, voćnjake i hmeljnike.

Šume se procenjuju po osnovu prirodnog prirasta. Efekat procene šuma je prihod od usklađivanja vrednosti prirasta.

Osnovno stado se procenjuje po poštenoj vrednosti. Pozitivni efekti su prihodi od usklađivanja vrednosti a negativni efekti rashodi po osnovu obezvređenja. U bilansu višegodišnji zasad i osnovna stada se priznaju po poštenoj vrednosti stim što se kod osnovnog stada umanjuje poštena vrednost za troškove prodaje (paragraf 12 MRS 41 - Poljoprivreda).

Višegodišnji zasadi se mogu amortizovati (paragraf 30 MRS 41 - Poljoprivreda). U tom slučaju pozitivni efekti procene evidentiraju se u korist revalorizacione rezerve a negativni efekti na teret ranije ostvarene revalorizacione rezerve, a ako te rezerve nema na teret rashoda obezvređenja.

3.10. Zalihe

Zalihe se vrednuju po nabavnoj vrednosti, odnosno ceni koštanja, ili neto prodajnoj vrednosti, u zavisnosti koja je niža.

Nabavna vrednost uključuje vrednost po fakturi dobavljača, uvozne dažbine, transportne troškove i druge zavisne troškove nabavke. Cena koštanja obuhvata troškove direktnog materijala, direktnog rada i indirektnie troškove proizvodnje. Troškovi su uključeni u cenu koštanja na bazi normalnog stepena iskorišćenosti kapaciteta, ne uključujući troškove kamata i troškove perioda.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2013. godine

Neto prodajna vrednost predstavlja vrednost po kojoj zalihe mogu biti prodate u tržišnim uslovima poslovanja, nakon umanjenja za troškove prodaje.

Obračun izlaza zaliha utvrđuje se metodom prosečne ponderisane cene.

3.11. Učešća u kapitalu zavisnih društava

Zavisna Preduzeća su pravna lica koja se nalaze pod kontrolom Preduzeća. Kontrola podrazumeva moć upravljanja finansijskim i poslovnim politikama zavisnog Preduzeća. Smatra se da kontrola postoji kada Preduzeće poseduje, direktno ili indirektno, više od polovine vlasničkih ili glasačkih prava u zavisnom društvu. Učešća u kapitalu zavisnih društava priznaju se po nabavnoj vrednosti.

3.12. Finansijski instrumenti

Klasifikacija finansijskih instrumenata

Finansijska sredstva uključuju dugoročne finansijske plasmane, potraživanja i kratkoročne finansijske plasmane, gotovinu i gotovinske ekvivalente. Preduzeće klasificuje finansijska sredstva u neku od sledećih kategorija: sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha, investicije koje se drže do dospeća, krediti (zajmovi) i potraživanja i sredstva raspoloživa za prodaju. Klasifikacija zavisi od svrhe za koju su sredstva stecena. Rukovodstvo Preduzeća utvrđuje klasifikaciju finansijskih sredstava prilikom inicijalnog priznavanja.

Finansijske obaveze uključuju dugoročne finansijske obaveze, kratkoročne finansijske obaveze, obaveze iz poslovanja i ostale kratkoročne obaveze.

Metod efektivne kamate

Metod efektivne kamate je metod izračunavanja amortizovane vrednosti finansijskog sredstva ili finansijske obaveze i raspodele prihoda od kamate i rashoda od kamate tokom određenog perioda. Efektivna kamatna stopa je kamatna stopa koja diskonтуje buduće gotovinske isplate ili primanja tokom očekivanog roka trajanja finansijskog instrumenta ili gde je prikladno, tokom kraćeg perioda na neto knjigovodstvenu vrednost finansijskog sredstva ili finansijske obaveze.

Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima podrazumevaju se novac u blagajni, sredstva na tekućim i deviznim računima kao i kratkoročni depoziti do tri meseca koje je moguće lako konvertovati u gotovinu i koji su predmet niskog rizika od promene vrednosti.

Krediti (zajmovi) i potraživanja

Potraživanja od kupaca, krediti (zajmovi) i ostala potraživanja i plasmani sa fiksnim ili odredivim plaćanjima koja se ne kotiraju na aktivnom tržištu, klasificuju se kao potraživanja i krediti (kratkoročni zajmovi) i potraživanja.

Krediti i potraživanja vrednuju se po amortizovanoj vrednosti, primenom metode efektivne kamate, nakon umanjenja vrednosti po osnovu obezvređenja. Prihod od kamate se priznaje primenom metoda efektivne kamate, osim u slučaju kratkoročnih potraživanja, gde priznavanje prihoda od kamate ne bi bilo materijalno značajno.

Umanjenja vrednosti finansijskih sredstava

Na dan svakog bilansa stanja Preduzeće procenjuje da li postoje objektivni dokazi da je došlo do umanjenja vrednosti finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava (osim sredstava iskazanih po fer vrednosti kroz bilans uspeha). Obezvređenje finansijskih sredstava se vrši kada

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2013. godine

postoje objektivni dokazi da su, kao rezultat jednog ili više događaja koji su se desili nakon početnog priznavanja finansijskog sredstva, procenjeni budući novčani tokovi sredstava biti izmenjeni.

Obezvredjenje (ispravka vrednosti) potraživanja vrši se indirektno za iznos dospelih potraživanja koja nisu naplaćena u periodu od 365 dana od datuma dospeća za plaćanje, a direktno ako je nemogućnost naplate izvesna i dokumentovana. Promene na računu ispravke vrednosti potraživanja evidentiraju se u korist ili na teret bilansa uspeha. Naplata otpisanih potraživanja knjiži se u bilansu uspeha kao ostali prihod.

Ostale finansijske obaveze

Ostale finansijske obaveze, uključujući obaveze po kreditima, inicijalno se priznaju po fer vrednosti primljenih sredstava, umanjene za troškove transakcije.

Nakon početnog priznavanja, ostale finansijske obaveze se vrednuju po amortizovanoj vrednosti korišćenjem metoda efektivne kamate. Trošak po osnovu kamata se priznaje u bilansu uspeha obračunskog perioda.

3.13. Porez na dobitak

Tekući porez

Porez na dobitak predstavlja iznos koji se obračunava i plaća u skladu sa propisima o oporezivanju Republike Srbije. Konačni iznos obaveze poreza na dobitak utvrđuje se primenom poreske stope od 15% na poresku osnovicu utvrđenu u poreskom bilansu Preduzeća. Poreska osnovica prikazana u poreskom bilansu uključuje dobitak prikazan u zvaničnom bilansu uspeha koji se koriguje za stalne razlike koje su definisane propisima o oporezivanju Republike Srbije.

Republički propisi ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od 5 godina.

Odloženi porez

Odloženi porez na dobitak se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja, za privremene razlike proizašle između knjigovodstvene vrednosti sredstva i obaveza u finansijskim izveštajima i njihove odgovarajuće poreske osnovice korišćene u izračunavanju oporezivog dobitka. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike, dok se odložena poreska sredstva priznaju u meri u kojoj je verovatno da će oporezivi dobici biti raspoloživi za korišćenje odbitnih privremenih razlika.

Odloženi porez se obračunava po poreskim stopama za koje se očekuje da će se primenjivati u periodu kada se sredstvo realizuje ili obaveza izmiruje. Odloženi porez se evidentira na teret ili u korist bilansa uspeha, osim kada se odnosi na pozicije koje se knjiže direktno u korist ili na teret kapitala, i u tom slučaju se odloženi porez takođe raspoređuje u okviru kapitala.

3.14. Primanja zaposlenih

Porezi i doprinosi na zarade i naknade zarada

U skladu sa propisima koji se primenjuju u Republici Srbiji, Preduzeće je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Preduzeće je, takođe, obavezno da od bruto plata zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se knjiže na teret rashoda perioda na koji se odnose.

Preduzeće nije uključeno u druge oblike penzijskih planova i nema nikakvih obaveza po ovim osnovama.

Otpremnine

U skladu sa Zakonom o radu, članom 49. i 53. Pravilnika o radu donetog 28.12.2005. godine i Pravilnika o rezervisanjima po osnovu primanja zaposlenih (član 1. i 7.), Preduzeće ima obavezu da zaposlenom isplati otpremninu prilikom odlaska u penziju u iznosu tri prosečne zarade ostvarene u Republici Srbiji u mesecu koji prethodi mesecu odlaska u penziju. Preduzeće je izvršilo procenu sadašnje vrednosti ove obaveze i formiralo odgovarajuće rezervisanje po tom osnovu.

Jubilarne nagrade

U skladu sa Zakonom o radu, Preduzeće isplaćuje i jubilarne nagrade za 10, 20 i 30 godina neprekidnog rada u Preduzeću. Jubilarna nagrada se utvrđuje u visini prosečne zarade zaposlenog isplaćene u prethodnom mesecu, odnosno prosečne zarade po zaposlenom u Republici prema poslednjem objavljenom podatku republičkog organa nadležnog za poslove statistike, ako je to povoljnije za zaposlenog, i to u rasponu od 30% do 100% zarade.

3.15. Lizing

Lizing se klasificuje kao finansijski lizing u svim slučajevima kada se ugovorom o lizingu na Preduzeće prenose svi rizici i koristi koje proizilaze iz vlasništva nad sredstvima. Svaki drugi lizing se klasificuje kao operativni lizing.

Sredstva koja se drže po ugovorima o finansijskom lizingu se priznaju u bilansu stanja Preduzeća u visini sadašnjih minimalnih rata lizinga utvrđenih na početku perioda lizinga. Odgovarajuća obaveza prema davaocu lizinga se uključuje u bilans stanja kao obaveza po finansijskom lizingu. Sredstva koja se drže na bazi finansijskog lizinga amortizuju se tokom perioda korisnog veka trajanja ili perioda zakupa, u zavisnosti od toga koji je od ova dva perioda kraći.

Zakupi kod kojih zakupodavac zadržava značajniji deo rizika i koristi od vlasništva klasificuju se kao operativni lizing. Plaćanja po osnovu ugovora o operativnom lizingu priznaju se u bilansu uspeha ravnomerno kao trošak tokom perioda trajanja lizinga.

3.16. Prihodi i rashodi

Prihodi od prodaje robe, proizvoda i izvršenih usluga priznaju se u bilansu uspeha pod uslovom da su svi rizici i koristi prešli na kupca. Prihodi od prodaje se evidentiraju u momentu isporuke robe i proizvoda ili izvršenja usluge. Prihodi se iskazuju po fakturnoj vrednosti, umanjenoj za odobrene popuste i porez na dodatu vrednost.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

31. decembar 2013. godine

Rashodi se obračunavaju po načelu uzročnosti prihoda i rashoda.

---

4. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE PROCENE

Sastavljanje finansijskih izveštaja zahteva od rukovodstva Preduzeća da vrši procene i utvrđuje pretpostavke koje mogu da imaju efekta na prezentovane vrednosti sredstava i obaveza i obelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih izveštaja, kao i prihoda i rashoda u toku izveštajnog perioda. Ove procene i pretpostavke su zasnovane na prethodnom iskustvu, tekućim i očekivanim uslovima poslovanja i ostalim raspoloživim informacijama na dan sastavljanja finansijskih izveštaja. Stvarni rezultati mogu da se razlikuju od procenjenih iznosa.

Najznačajnija područja koja od rukovodstva zahtevaju vršenje procene i donošenje pretpostavki predstavljena su u daljem tekstu:

4.1. Korisni vek nekretnina, postrojenja i opreme

Preduzeće procenjuje preostali korisni vek nekretnina, postrojenja i opreme na kraju svake poslovne godine. Procena korisnog veka nekretnina, postrojenja i opreme je zasnovana na istorijskom iskustvu sa sličnim sredstvima, kao i predviđenim tehnološkim napretkom i promenama ekonomskih i industrijskih faktora.

Ukoliko se sadašnja procena razlikuje od prethodnih procena, promene u poslovnim knjigama Preduzeća se evidentiraju u skladu sa MRS 8 „Računovodstvene politike, promene računovodstvenih procena i greške“. Ove procene mogu da imaju materijalno značajan efekat na knjigovodstvenu vrednost nekretnina, postrojenja i opreme kao i na iznos amortizacije tekućeg obračunskog perioda.

4.2. Umanjenje vrednosti imovine

Na dan bilansa stanja, Preduzeće vrši pregled knjigovodstvene vrednosti materijalne i nematerijalne imovine i procenjuje da li postoje indikacije za umanjenje vrednosti nekog sredstva. Prilikom procenjivanja umanjenja vrednosti, sredstva koja gotovinske tokove ne generišu nezavisno dodeljuju se odgovarajućoj jedinici koja generiše novac. Naknadne promene u dodeljivanju jedinici koja generiše novac ili u vremenu novčanih tokova mogu da utiču na knjigovodstvenu vrednost odnosne imovine.

4.3. Ispravka vrednosti potraživanja

Ispravka vrednosti sumnjivih i spornih potraživanja je izvršena na osnovu procenjenih gubitaka usled nemogućnosti kupaca da ispune svoje obaveze u roku koji prelazi rok tolerancije naplativosti potraživanja. Procena rukovodstva je zasnovana na starosnoj analizi potraživanja od kupaca, istorijskim otpisima, kreditnoj sposobnosti kupaca i promenama u postojećim uslovima prodaje. Ovo uključuje i pretpostavke o budućem ponašanju kupaca i očekivanoj budućoj naplati. Promene u uslovima poslovanja, delatnosti ili okolnostima vezanim za određene kupce mogu da imaju za posledicu korekciju ispravke vrednosti sumnjivih i spornih potraživanja obelodanjene u priloženim finansijskim izveštajima.

**NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2013. godine**

4.4. Ispravka vrednosti zastarelih zaliha i zaliha sa usporenim obrtom

Preduzeće vrši ispravku vrednosti zastarelih zaliha kao i zaliha sa usporenim obrtom. Pored toga, određene zalihe Preduzeća vrednovane su po njihovoj neto prodajnoj vrednosti. Procena neto prodajne vrednosti zaliha izvršena je na osnovu najpouzdanijih raspoloživih dokaza u vreme vršenja procene. Ova procena uzima u obzir očekivano kretanje cene i troškova u periodu nakon datuma bilansa stanja i njena realnost zavisi od budućih događaja koji treba da potvrde uslove koji su postojali na dan bilansa stanja.

4.5. Sudski sporovi

Prilikom odmeravanja i priznavanja rezervisanja i utvrđivanja nivoa izloženosti potencijalnim obavezama koje se odnose na postojeće sudske sporove rukovodstvo Preduzeća donosi određene procene. Ove procene su neophodne radi utvrđivanja verovatnoće nastanka negativnog ishoda i određivanja iznosa neophodnog za konačno sudske poravnanje. Usled inherentne neizvesnosti u postupku procenjivanja, stvarni gubici mogu da se razlikuju od gubitaka inicijalno utvrđenih procenom. Zbog toga se procene koriguju kada Preduzeće dođe do novih informacija, uglavnom uz podršku internih stručnih službi ili spoljnih savetnika. Izmene procena mogu da u značajnoj meri utiču na buduće poslovne rezultate.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

5. NEMATERIJALNA ULAGANJA

	Ulaganja u razvoj	Koncesije, patenti i licence	Ostala nemater. ulaganja	Nematerijalna ulaganja u pripremi	u hiljadama RSD
Nabavna vrednost					
1. januar 2012. godine	46.954	5.480	274.511	57.726	384.671
Nabavke u toku godine			161.331	63.985	225.316
Otuđenja i rashodovanja	(45.232)		(3.597)	(80.846)	(129.675)
31. decembar 2012. godine	1.722	5.480	432.245	40.865	480.312
1. januar 2013. godine	1.722	5.480	432.245	40.865	480.312
Nabavke u toku godine			51.157	66.245	117.402
Reklasifikacija	(847)	7.356	500		7.009
Reklasifikacija		(500)	(7.356)		(7.856)
Aktiviranje u toku godine				(28.696)	(28.696)
31. decembar 2013. godine	875	12.336	476.546	78.414	568.171
Ispравка vrednosti					
1. januar 2012. godine	(13.106)	(5.293)	(81.877)		(100.276)
Amortizacija	(65)	(116)	(39.608)		(39.789)
Ostali prenosи			(12.574)		(12.574)
Otuđenja i rashodovanja	12.094		2.543		14.637
31. decembar 2012. godine	(1.077)	(5.409)	(131.516)	0	(138.002)
1. januar 2013. godine	(1.077)	(5.409)	(131.516)		(138.002)
Amortizacija			(42.882)		(42.882)
Reklasifikacija	202		(500)		(298)
Reklasifikacija		500			500
Otuđenja i rashodovanja					0
31. decembar 2013. godine	(875)	(4.909)	(174.898)	0	(180.682)
Sadašnja vrednost					
31. decembar 2013. godine	0	7.427	301.648	78.414	387.489
31. decembar 2012. godine	645	71	300.729	40.865	342.310

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

6. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

	Zemljište	Gradevinski objekti	Šume	Višegodišnji zasadi	Postrojenja i oprema	Investic. nekretnine	Ulaganja u tuda sredstva	Osnovno stado	Ostala osnovna sredstva	Investicije u toku	Dati avansi	u hiljadama RSD	
	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	
Nabavna vrednost													
1. januar 2012. godine	3.081.360	4.436.468	52.209.374	297	1.005.281	47.108	1.703	80.187	570	373.095	16.700	61.252.143	
Nabavke u toku godine			234.062			108.317			5.905	2.508	231.829		582.621
Procena				12.008					3.085				15.093
Prenosi						(4.442)					(243.062)		(247.504)
Prenos na investicione nekretnine													0
Otuđenja i rashodovanja		(4.225)			(17.867)			(2.504)					(24.596)
31. decembar 2012. godine	3.081.360	4.666.305	52.221.382	297	1.095.731	42.666	1.703	86.673	3.078	361.862	16.700	61.577.757	
1. januar 2013. godine	3.081.360	4.666.305	52.221.382	297	1.095.731	42.666	1.703	86.673	3.078	361.862	16.700	61.577.757	
Procena	42.218	1.265.972	86.271		322.717			8.693		208.262	3.391	1.937.524	
Nabavke u toku godine		304.000	63.600		747.662								1.115.262
Prenosi	(12.771)	12.771			(670.291)	1.340				(284.098)	(891)	(953.940)	
Prenos na investicione nekretnine		(1.340)				17.375							16035
Otuđenja i rashodovanja		(847.499)			(750.038)			(1.227)					(1.598.764)
31. decembar 2013. godine	3.110.807	5.400.209	52.371.253	297	745.781	61.381	1.703	94.139	3.078	286.026	19.200	62.093.874	
Ispравка vrednosti													
1. januar 2012. godine		(685.520)		(24)	(512.412)		(536)		(21)		(14.593)	(1.213.106)	
Amortizacija		(32.783)		(3)	(118.221)		(192)					(151.199)	
Otuđenja i rashodovanja		327			15.985			21					16.333
31. decembar 2012. godine	0	(717.976)	0	(27)	(614.648)	0	(728)	0	0	0	(14.593)	(1.347.972)	

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

---

1. januar 2013. godine	(717.976)	(27)	(614.648)	(728)						(14.593)	(1.347.972)
Amortizacija	(129.523)	(3)	(135.390)	(192)							(265.108)
Otuđenja i rashodovanja	<u>847.499</u>	<u>750.038</u>									<u>1.597.537</u>
31. decembar 2013. godine	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>(30)</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>(920)</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>(14.593)</u>	<u>(15.543)</u>
Sadašnja vrednost											
31. decembar 2013. godine	<u>3.110.807</u>	<u>5.400.209</u>	<u>52.371.253</u>	<u>267</u>	<u>745.781</u>	<u>61.381</u>	<u>783</u>	<u>94.139</u>	<u>3.078</u>	<u>286.026</u>	<u>4.607</u>
31. decembar 2012. godine	<u>3.081.360</u>	<u>3.948.329</u>	<u>52.221.382</u>	<u>270</u>	<u>481.083</u>	<u>42.666</u>	<u>975</u>	<u>86.673</u>	<u>3.078</u>	<u>361.862</u>	<u>2.107</u>
											<u>62.078.331</u>
											<u>60.229.785</u>

Kao sredstvo obezbeđenja za vraćanje dugoročnih kredita Preduzeće je upisalo založno pravo nad opremom.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

Preduzeće je na osnovu Odluke organa upravljanja izvršilo procenu nekretnina (zemljišta i građevinskih objekata) i dela opreme (mehanizacija, kompjuterska oprema), shodno MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema. Efekti procene evidentirani su u korist revalorizacionih rezervi.

7. INVESTICIONE NEKRETNINE

Investicione nekretnine na dan 31. decembra 2013. godine iznose 61,381 hiljadu RSD (2012. godine – 42,666 hiljada RSD) i u celosti se odnose na građevinski objekat na teritoriji Šumskog gazdinstva Ivanjica i Direkcije preduzeća koji se izdaju u zakup pravnim licima.

8. DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI

	u hiljadama RSD	2013.	2012.
Učešća u kapitalu ostalih povezanih pravnih lica	374	374	374
Učešće u kapitalu drugih pravnih lica i dugoročne hartije od vrednosti	7.253	8.630	8.630
Dati dugoročni krediti zaposlenima	4.902	7.309	7.309
Dati krediti ostalim pravnim licima			
Ostali dugoročni finansijski plasmani	<u>103.403</u>	<u>107.609</u>	<u>107.609</u>
Minus: ispravka vrednosti	(8.622)	(8.622)	(8.622)
	<u>107.310</u>	<u>115.300</u>	<u>115.300</u>

	u hiljadama RSD	2013.	2012.
Učešća u kapitalu ostalih povezanih pravnih lica			
"Crni vrh" (ŠG Niš)	272	272	272
"Turistički kompleks Golija" (ŠG Ivanjica)	<u>102</u>	<u>102</u>	<u>102</u>
	<u>374</u>	<u>374</u>	<u>374</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

Dugoročne hartije od vrednosti**u hiljadama RSD**

	2013.	2012.
»Beogradska banka« u stečaju (Direkcija)	224	224
ŠKO „AIK Vranje“	184	184
»Univerzal banka« a.d. (Direkcija)	1.278	2.172
»Agrobanka« a.d. (Direkcija)	234	234
»Stofo« Beograd (Direkcija)	12	12
»Beobanka« u stečaju (Direkcija)	15	15
»Dunav banka« a.d. Zvečan (bivša »Kosovsko metohijska banka«)	74	69
Ostala pravna lica (ŠG Niš)	2.137	2.137
Ostala pravna lica (ŠG Kučevo, ŠG Ivanjica, ŠG Vranje i ŠG Prijepolje)	3.095	3.583
	7.253	8.630
Minus: ispravka vrednosti	(6.377)	(6.377)
»Beogradska banka« u stečaju (Direkcija)	(224)	(224)
»Beobanka« u stečaju (Direkcija)	(15)	(15)
»Agrobanka« a.d. (Direkcija)	(234)	(234)
ŠKO „AIK Vranje“	(184)	(184)
Ostala pravna lica (ŠG Niš)	(2.137)	(2.137)
Ostala pravna lica (ŠG Kučevo, ŠG Ivanjica, ŠG Vranje i ŠG Prijepolje)	(3.583)	(3.583)
	876	2.253

Ostali dugoročni finansijski plasmani**u hiljadama RSD**

	2013.	2012.
»Zdrava hrana«	245	245
»Nova osaonica« d.o.o.	111	111
»Crna reka« Žagubica	48	48
Potraživanja po osnovu opreme date na lizing	876	896
Dugoročno dati stambeni krediti zaposlenima i dati stanovi radnicima na otkup	98.719	103.297
Ostali dugoročni plasmani	3.404	3.012
	103.403	107.609
Minus: ispravka vrednosti	(2.245)	(2.245)
»Zdrava hrana«	(245)	(245)
»Nova osaonica« d.o.o.	(111)	(111)
Potraživanja po osnovu opreme date na lizing	(589)	(589)
Ostali dugoročni plasmani	(1.300)	(1.300)
	101.158	105.364

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

---

9. ZALIHE

	u hiljadama RSD	2013.	2012.
Materijal i alat i inventar na zalihamama	100.024	97.081	
Nedovršena proizvodnja	258.341	211.938	
Gotovi proizvodi	185.310	184.479	
Dati avansi	21.079	27.780	
Roba	13.565	19.202	
Rezervni delovi			
Alat i inventar u upotrebi	63.647	63.293	
	<u>641.966</u>	<u>603.773</u>	
Minus: ispravka vrednosti	(61.560)	(56.337)	
Materijal i alat i inventar na zalihamama	(14.823)	(12.625)	
Dati avansi	(15.089)	(15.294)	
Roba	(2.025)	(820)	
Rezervni delovi			
Alat i inventar u upotrebi	(29.623)	(27.598)	
	<u>580.406</u>	<u>547.436</u>	

10. POTRAŽIVANJA

	u hiljadama RSD	2013.	2012.
Potraživanja od kupaca:			
- u zemlji	1.009.957	1,042,680	
- u inostranstvu	1.209	1,289	
Potraživanja iz specifičnih poslova	16.205	14,193	
Ostala potraživanja	101.210	95,374	
	<u>1.128.581</u>	<u>1,153,536</u>	
Minus: ispravka vrednosti	(403.597)	(395,275)	
	<u>724.984</u>	<u>758,261</u>	

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

U skladu sa poslovnom politikom, svoje proizvode i usluge Preduzeće prodaje na odloženi rok plaćanja koji u proseku iznosi do 60 dana. Starosna struktura potraživanja na dan 31. decembra 2013. i 2012. godine predstavljena je na sledeći način:

	u hiljadama RSD	
	2013.	2012.
0-60 dana	267659	
60-90 dana		
90-180 dana		
180-360 dana	465647	767,921
preko 360 dana	<u>395275</u>	<u>385,615</u>
	<u>1128581</u>	<u>1,153,536</u>

Na dospela nenaplaćena potraživanja Preduzeće vrši obračun zatezne kamate. Naplata potraživanja je obezbeđena menicama i bankarskim garancijama u iznosu od 177410 hiljada .

	u hiljadama RSD	
	2013.	2012.
0-60 dana	267659	
0-365 dana	465647	767.921
preko 365 dana	<u>395.275</u>	<u>385.615</u>
	<u>1.128.581</u>	<u>1.153.536</u>

Promene na ispravci vrednosti potraživanja za 2013. i 2012. godinu su bile sledeće:

	u hiljadama RSD	
	2013.	2012.
Stanje na početku godine	(395.275)	(375.560)
Nove ispravke u toku godine	(51.925)	(74.612)
Ostala povećanja	(102)	(114)
Naplata prethodno ispravljenih potraživanja	37.909	32.162
Otpis prethodno ispravljenih potraživanja	<u>5.796</u>	<u>22.849</u>
Stanje na kraju godine	<u>(403.597)</u>	<u>(395.275)</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

---

11. KRATKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI

	u hiljadama RSD	
	2013.	2012.
Kratkoročni krediti i plasmani:		
- u zemlji	8.072	6.507
Tekuća dospeća dugoročnih kredita	542	544
Ostali kratkoročni finansijski plasmani	49.583	85.794
Minus: ispravka vrednosti		
	58.197	92.845

Kratkoročni krediti dati zaposlenima iskazani na dan 31. decembra 2013. godine u iznosu od 8,072 hiljade RSD (2012. godine – 6,507 hiljada RSD) u potpunosti se odnose na kratkoročne beskamatne pozajmice date u RSD za nabavku ogreva, zimnice i udžbenika.

Ostali kratkoročni finansijski plasmani dati ostalim pravnim licima (poslovnim bankama u zemlji) iskazani na dan 31. decembra 2013. godine u iznosu od 49,583 hiljade RSD (2012. godine – 85,794 hiljada RSD) u potpunosti se odnose na kratkoročne pozajmice date u RSD. Fiksne kamatne stope na ove pozajmice na dan 31. decembra 2013. godine kreću se u rasponu od 3,5% do 10,70% godišnje.

12. GOTOVINSKI EKVIVALENTI I GOTOVINA

	u hiljadama RSD	
	2013.	2012.
Tekući račun u dinarima	2.769	5.965
Blagajna	324	670
Devizni račun	225	538
Ostala novčana sredstva	64.905	27.833
	68.223	35.006

13. POREZ NA DODATU VREDNOST I AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA

	u hiljadama RSD	
	2013.	2012.
Porez na dodatu vrednost	1.910	6.735
Unapred plaćeni troškovi	1.414	1.210
Potraživanja za nefakturisan prihod	23	50
Razgraničeni troškovi po osnovu obaveza	505	501
Razgraničeni porez na dodatu vrednost	1.309	1.766
Ostala vremenska razgraničenja	4.006	2.873
	9.167	13.135

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

---

14. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA

Odložena poreske sredstva na dan 31. decembra 2013. i 2012. godine odnose se na privremene razlike po sledećim pozicijama:

	u hiljadama RSD	
	2013.	2012.
Nekretnine, postrojenja i oprema	1.057	1.057
	1.057	1.057

15. OSNOVNI KAPITAL

Osnovni kapital Preduzeća iskazan na dan 31. decembra 2013. godine u iznosu od 53,492,604 hiljada RSD (2012. godine – 53,492,604 hiljada RSD) čini državni kapital.

. Prema podacima Agencije za privredne registre Preduzeće nema iskazan osnovni kapital

16. DUGOROČNA REZERVISANJA

	u hiljadama RSD	
	2013.	2012.
Rezervisanja za obnavljanje prirodnih bogatstava	488.849	467.712
Rezervisanja za troškove restrukturiranja na kraju godine	-	729
Rezervisanja za penzije, jubilarne nagrade	251.102	208.025
Ostala dugoročna rezervisanja	<u>15.906</u>	<u>18.169</u>
	755.857	694.635

17. OBAVEZE ZA DUGOROČNE KREDITE

	u hiljadama RSD	
	2013.	2012.
Dugoročni krediti:		
- u zemlji	<u>72.340</u>	<u>46.284</u>
Tekuća dospeća dugoročnih kredita (evidentirano u okviru kratkoročnih finansijskih obaveza)-minus	(28.670)	(11.897)
	<u>43.670</u>	<u>34.387</u>

Obaveze Preduzeća po osnovu dugoročnih kredita na dan 31. decembra 2013. godine u iznosu od 43,670 hiljada RSD (2012. godine – 34,387 hiljada RSD) najvećim delom odnose se na sredstva odobrena za kupovinu opreme.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE**31. decembar 2013. godine**

Fiksne kamatne stope na odobrena sredstva na dan bilansa stanja kreću se u rasponu od 2% do 9,55% godišnje, dok se varijabilne kamatne stope kreću u rasponu od 3M EURIBOR+3,9% godišnje do 3M EURIBOR+7% godišnje (2012. godine - fiksne kamatne stope od 3,5% do 9,94% godišnje, dok se varijabilne kamatne stope kreću u rasponu od 3M EURIBOR+3,9% godišnje do 3M EURIBOR+7% godišnje).

Valutna struktura dugoročnih kredita na dan bilansa stanja je bila sledeća:

	u hiljadama RSD	
	2013.	2012.
EUR	40.985	33.621
RSD	<u>2.685</u>	<u>766</u>
	<u>43.670</u>	<u>34.387</u>

Struktura dospeća obaveza po dugoročnim kreditima na dan 31. decembra 2013. i 2012. godine data je u sledećoj tabeli:

	u hiljadama RSD	
	2013.	2012.
Do 1 godine	11.325	4.937
Od 1 do 2 godine	15.188	10.919
Od 2 do 5 godina	17.157	7.273
Preko 5 godina	<u>-</u>	<u>11.258</u>
	<u>—————</u>	<u>—————</u>

18. OSTALE DUGOROČNE OBAVEZE

	u hiljadama RSD	
	2013.	2012.
Ostale dugoročne obaveze:		
- obaveze po osnovu lizinga	2.963	4.698
- ostale dugoročne obaveze	<u>1.415</u>	<u>1.556</u>
Tekuća dospeća dugoročnih kredita (evidentirano u okviru kratkoročnih finansijskih obaveza)-minus	<u>4.378</u>	<u>6.254</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

---

19. KRATKOROČNE FINANSIJSKE OBAVEZE

	u hiljadama RSD	2013.	2012.
Kratkoročni krediti u zemlji	111.312	140.874	
Deo dugoročnih kredita koji dospeva do jedne godine	28.670	11.897	
Ostale kratkoročne finansijske obaveze	7.228	6.682	
	<u>147.210</u>	<u>159.453</u>	

Obaveze Preduzeća po osnovu kratkoročnih kredita na dan 31. decembra 2013. godine u iznosu od 111,312 hiljada RSD (2012. godine – 140,874 hiljada RSD) najvećim delom se odnose na sredstva odobrena od strane poslovnih banaka za održavanje likvidnosti i dr.

Kamatne stope na odobrena sredstva na dan bilansa stanja kreću se u rasponu od 1,35 mesečno do 9,55% godišnje i od - do 3M EURIBOR + 7% godišnje (2012. godine – 1,05 mesečno do 12% godišnje i od 3M BELIBOR+1% do 3M EURIBOR + 7% godišnje).

Valutna struktura kratkoročnih finansijskih obaveza na dan bilansa stanja je bila sledeća:

	u hiljadama RSD	2013.	2012.
EUR	31.254	98.078	
RSD	115.956	61.375	
	<u>147.210</u>	<u>159.453</u>	

20. OBAVEZE IZ POSLOVANJA

	u hiljadama RSD	2013.	2012.
Obaveze prema dobavljačima:			
- u zemlji	553.373	678.868	
- u inostranstvu	75	49	
Primljeni avansi:			
- u zemlji	95.658	108.011	
Ostale obaveze iz poslovanja	<u>22.943</u>	<u>32.285</u>	
	<u>672.049</u>	<u>819.213</u>	

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

---

21. OSTALE KRATKOROČNE FINANSIJSKE OBAVEZE

	u hiljadama RSD	
	2013.	2012.
Obaveze za neto zarade i naknade zarada, osim naknada koje se refundiraju	145.332	150.532
Obaveze za poreze i doprinose na teret zaposlenih	57.681	63.229
Obaveze za poreze i doprinose na zarade na teret poslodavca	38.428	45.018
Obaveze po osnovu kamata	2.581	1.086
Obaveze za dividende	27.973	27.973
Obaveze za učešće u dobiti zaposlenih		
Obaveze za naknadu troškova	23.586	20.417
Obaveze prema članovima Upravnog i Nadzornog odbora	277	435
Obaveze prema fizičkim licima	8.682	13.942
Ostale obaveze	<u>138.518</u>	<u>139.743</u>
	<u>443.058</u>	<u>462.375</u>

22. OBAVEZE PO OSNOVU POREZA NA DODATU VREDNOST I OSTALIH JAVNIH PRIHODA I PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA

	u hiljadama RSD	
	2013.	2012.
Obaveze za porez na dodatu vrednost:		
- razgraničena obaveza za PDV	100	
- po osnovu razlike obračunatog poreza na dodatu vrednost i prethodnog poreza	22.943	15.394
Obaveze za poreze	449.239	339.537
Obaveze za doprinose koji terete troškove		
Ostale obaveze za poreze		
Pasivna vremenska razgraničenja	<u>811.797</u>	<u>585.499</u>
	<u>1.284.079</u>	<u>940.430</u>

23. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE

Odložene poreske obaveze na dan 31. decembra 2013. i 2012. godine odnose se na privremene razlike po sledećim pozicijama:

	u hiljadama RSD	
	2013.	2012.
Ostali osnovi	<u>5.995</u>	<u>260.480</u>
	<u>5.995</u>	<u>260.480</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

---

24. VANBILANSNA AKTIVA/PASIVA

	u hiljadama RSD	
	2013.	2012.
Tuđa roba	235.565	235.565
Tuđi proizvodi	605	605
Tuđa osnovna sredstva	4.914	102.978
Primljeni avali, garancije		3.400
Imovina gazdinstava na Kosovu i metohiji	5.357.776	5.347.990
	<hr/>	<hr/>
	<u>5.598.860</u>	<u>5.690.538</u>

25. PRIHODI OD PRODAJE

	u hiljadama RSD	
	2013.	2012.
Prihodi od prodaje proizvoda:		
- matična pravna lica	36.645	36.386
- povezana pravna lica	1.962	143
- u zemlji	5.257.896	5.064.189
- u inostranstvu	90	10
Prihodi od prodaje robe:		
- matična pravna lica	815	-
- povezana pravna lica	-	6
- u zemlji	22.105	26.667
- u inostranstvu	<u>3.089</u>	<u>-</u>
	<hr/>	<hr/>
	<u>5.322.602</u>	<u>5.127.401</u>

26. TROŠKOVI MATERIJALA

	u hiljadama RSD	
	2013.	2012.
Troškovi materijala za izradu	91.445	92.737
Troškovi goriva i energije	121.751	118.808
Troškovi režijskog materijala	<u>388.440</u>	<u>374.207</u>
	<hr/>	<hr/>
	<u>601.636</u>	<u>585.752</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

---

27. TROŠKOVI ZARADA I OSTALI LIČNI RASHODI

	u hiljadama RSD	
	2013.	2012.
Troškovi bruto zarada	2.191.402	2.107.643
Troškovi poreza i doprinosa na zarade na teret poslodavca	398.359	382.198
Troškovi naknada po ugovoru o delu	7.634	10.764
Troškovi naknada po autorskim ugovorima	76	575
Troškovi naknada po privremenim i povremenim poslovima	154.769	154.598
Troškovi naknada članovima upravnog i nadzornog odbora	5.329	1.145
Troškovi otpremnina	161.082	7.853
Ostali lični rashodi	<hr/>	<hr/>
	2.918.651	2.802.838

28. TROŠKOVI AMORTIZACIJE I REZERVISANJA

	u hiljadama RSD	
	2013.	2012.
Troškovi amortizacije	304.894	292.669
Troškovi rezervisanja	<hr/>	<hr/>
	758.401	685.183

29. OSTALI POSLOVNI RASHODI

	u hiljadama RSD	
	2013.	2012.
Troškovi usluga na izradi učinaka	1.274.582	1.102.988
Troškovi transportnih usluga	113.972	181.558
Troškovi usluga održavanja	99.734	112.500
Troškovi zakupnina	39.923	40.747
Troškovi sajmova	694	2.440
Troškovi reklame i propagande	14.352	20.587
Troškovi istraživanja i razvoja	-	277
Troškovi ostalih usluga	78.218	81.812
Troškovi neproizvodnih usluga	30.727	30.806
Troškovi reprezentacije	29.012	29.392
Troškovi premije osiguranja	14.320	18.927
Troškovi platnog prometa	12.309	11.544
Troškovi članarina	14.667	13.894
Troškovi poreza i doprinosa	205.987	216.266
Ostali nematerijalni troškovi	<hr/>	<hr/>
	1.984.482	1.929.842

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

---

30. FINANSIJSKI PRIHODI

	u hiljadama RSD	
	2013.	2012.
Pozitivne kursne razlike	476	1.635
Prihodi od kamata	33.865	10.356
Prihodi po osnovu efekata valutne klauzule	414	1.598
Ostali finansijski prihodi	<u>5.936</u>	<u>10.504</u>
	<u>40.691</u>	<u>24.093</u>

31. FINANSIJSKI RASHODI

	u hiljadama RSD	
	2013.	2012.
Finansijski rashodi iz odnosa sa povezanim pravnim licima	185	1.573
Negativne kursne razlike	633	4.316
Rashodi kamata	60.585	37.094
Rashodi po osnovu efekata valutne klauzule	494	766
Ostali finansijski rashodi	<u>250</u>	<u>-</u>
	<u>62.147</u>	<u>43.749</u>

32. OSTALI PRIHODI

	u hiljadama RSD	
	2013.	2012.
Dobici od prodaje:		
- materijala	30	175
- nekretnina, postrojenja i opreme	643	12.095
Viškovi	43	1.590
Naplaćena otpisana potraživanja	16.417	22.173
Prihodi po osnovu ugov. zaštite od rizika	75	2.152
Prihodi od smanjenja obaveza	14.150	10.389
Prihodi od ukidanja dugoročnih rezervisanja	69.363	164.268
Prihodi od naplaćenih šteta	19.186	21.629
Prihodi po osnovu naknadno primljenog rabata po osnovu nabavke	881	688
Ostali prihodi	7.823	28.969
Prihodi od usklađivanja vrednosti imovine		
- zaliha	315	854
- bioloških sredstava	94.964	15.093
- nekretnina, postrojenja i opreme	2.958	325
- potraživanja i kratkoročnih finansijskih plasmana	<u>21.492</u>	<u>10.075</u>
	<u>248.340</u>	<u>290.475</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

---

33. OSTALI RASHODI

	u hiljadama RSD	
	2013.	2012.
Gubici od prodaje:		
- nekretnina, postrojenja i opreme	6.724	5.378
- bioloških sredstava	2.613	2.192
- učešća i dugoročnih hartija od vrednosti		
Manjkovi	540	1.407
Rashodi po osnovu obezvredjenja:		
- potraživanja od kupaca i kratk. plasmana	51.925	74.612
- nekretnina, postrojenja i opreme i nematerijalnih ulaganja	30.621	6.189
- bioloških sredstava	5.116	1.398
- zaliha	5.149	4.668
- ostale imovine	126	1.175
Rabati	-	5.663
Rashodovanje zaliha materijala	763	648
Direktan otpis potraživanja	10.862	7.964
Ostali rashodi	<u>57.963</u>	<u>101.726</u>
	<u>172.402</u>	<u>213.020</u>

34. POREZ NA DOBITAK**Komponente poreza na dobitak**

	u hiljadama RSD	
	2013.	2012.
Tekući poreski rashod	<u>(36.618)</u>	<u>(11.680)</u>
	<u>(36.618)</u>	<u>(11.680)</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

Usaglašavanje dobitka pre oporezivanja i poreske osnovice

	u hiljadama RSD	2013.	2012.
Dobitak pre oporezivanja	50.385	63.006	
Kapitalni dobici	-	-	
Kapitalni gubici	-	3	
Korekcije za stalne razlike			
- reprezentacija	-	-	
- ispravke vrednosti pojedinačnih potraživanja kojima se istovremeno i duguje	1.304	1.118	
- transferne cene	-	-	
- kamate zbog neblagovremeno plaćenih javnih prihoda	17.874	9.577	
- ostale razlike	40.674	5.061	
- direktni otpis	93	657	
Korekcija za privremene razlike:			
- računovodstvena i poreska amortizacija	94.093	109.718	
- otpremnine	29.462	(6.232)	
- dugoročna rezervisanja	(8.324)	(31.970)	
- obaveze po osnovu javnih prihoda	132.987	82.657	
Poreski gubitak	-	-	
Poreska osnovica	<u>358.548</u>	<u>233.595</u>	
Obračunati porez (po stopi od 15%)	(53.782)	(23.360)	
Umanjenja po osnovu poreskih kredita	<u>17.164</u>	<u>11.680</u>	
Tekući porez na dobitak	<u>(36.618)</u>	<u>(11.680)</u>	

Neiskorišćeni poreski krediti

Pregled neiskorišćenih poreskih kredita i rokovi do kada mogu da budu iskorišćeni prikazani su kao što sledi:

	u hiljadama RSD	2013.	2012.
od jedne do pet godina		17,164	
od pet do deset godina		17,164	
		<u>17,164</u>	

35. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

U okviru svojih redovnih poslovnih aktivnosti Preduzeće ne obavlja transakcije sa povezanim licima.

36. UPRAVLJANJE RIZICIMA FINANSIJSKIH INSTRUMENATA

Ciljevi upravljanja rizicima finansijskih instrumenata

Poslovanje Preduzeća je izloženo različitim finansijskim rizicima: tržišnom riziku (deviznom i kamatnom), kreditnom riziku i riziku likvidnosti. Finansijski rizici se sagledavaju na vremenskoj osnovi i prevashodno se izbegavaju umanjenjem izloženosti Preduzeća ovim rizicima.

Preduzeće ne koristi nikakve finansijske instrumente zaštite od efekata finansijskih rizika na poslovanje iz razloga što takvi instrumenti nisu u širokoj upotrebi, niti postoji organizovano tržište takvih instrumenata u Republici Srbiji.

Tržišni rizik

U svom poslovanju Preduzeće je izloženo finansijskim rizicima i u tom sklopu izloženo je tržišnom riziku koji se javlja kao devizni rizik i rizik od promene kamatnih stopa. Zadatak upravljanja tržišnim rizicima jeste da se upravlja i kontroliše izloženost tržišnim rizicima u okviru prihvatljivih pokazatelja, uz optimizaciju prinosa Preduzeća.

Devizni rizik

Izloženost Preduzeća deviznom riziku prvenstveno se odnosi na ostale dugoročne finansijske plasmane, kratkoročne finansijske plasmane, potraživanja, gotovinu i gotovinske ekvivalente, dugoročne kredite, ostale dugoročne obaveze, kratkoročne finansijske obaveze i obaveze iz poslovanja nominirane u stranoj valuti.

Knjigovodstvena vrednost monetarnih sredstava i obaveza Preduzeća u stranim valutama na dan izveštavanja je sledeća:

	Imovina		u hiljadama RSD Obaveze	
	2013.	2012.	2013.	2012.
EUR	1.209	1.834	31.329	131.746
	1.209	1.834	31.329	131.746

Na osnovu obelodanjene strukture imovine i obaveza u stranim valutama evidentno je da je Preduzeće pre svega osetljivo na promene deviznog kursa EUR.

U sledećoj tabeli prikazana je osetljivost Preduzeća na apresijaciju i depresijaciju RSD za 10% u odnosu na pomenute strane valute. Stopa osetljivosti od 10% predstavlja procenu rukovodstva Preduzeća u pogledu mogućih promena kursa RSD u odnosu na EUR.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

---

	u hiljadama RSD			
	2013.		2012.	
	Imovina	Obaveze	+10%	-10%
EUR	(3.012)	3.012	(12.991)	12.991
	(3.012)	3.012	(12.991)	12.991

Kamatni rizik

Preduzeće je izloženo riziku promene kamatnih stopa na sredstvima i obavezama kod kojih je kamatna stopa varijabilna. Ovaj rizik zavisi od finansijskog tržišta i Preduzeće nema na raspolaganju instrumente kojima bi ublažilo njegov uticaj.

Struktura monetarnih sredstava i obaveza na dan 31. decembra 2013. i 2012. godine sa stanovišta izloženosti kamatnom riziku data je u sledećem pregledu:

	u hiljadama RSD	
	2013.	2012.
Finansijska sredstva		
Nekamatonosna	810.412	812.321
Kamatonosna (fiksna kamatna stopa)	98.719	103.297
Kamatonosna (varijabilna kamatna stopa)	49.583	85.794
	958.714	1.001.412
Finansijske obaveze		
Nekamatonosne	1.115.107	1.281.588
Kamatonosne (fiksna kamatna stopa)	171.433	160.082
Kamatonosne (varijabilna kamatna stopa)	23.825	40.093
	1.310.365	1.481.763

Naredna tabela prikazuje analizu osetljivosti neto dobitka za tekuću poslovnu godinu na realno moguće promene u kamatnim stopama za 1% (2012. godine - 1%), počev od 1. januara. Povećanje odnosno smanjenje od 1% predstavlja realno moguću promenu kamatnih stopa, imajući u vidu postojeće tržišne uslove. Ova analiza primenjena je na finansijske instrumente Preduzeća koji su postojali na dan bilansa stanja i prepostavlja da su sve ostale varijable nepromenjene.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

---

	u hiljadama RSD			
	2013.		2012.	
	+1%	-1%	+1%	-1%
Finansijska sredstva	496	(496)	858	(858)
Finansijske obaveze	(238)	238	(401)	401
	258	(258)	457	(457)

Kreditni rizik

Preduzeće je izloženo kreditnom riziku koji predstavlja rizik da dužnici neće biti u mogućnosti da dugovanja prema Društvu izmire u potpunosti i na vreme, što bi imalo za rezultat finansijski gubitak Preduzeća. Kreditni rizik obuhvata dugoročne i kratkoročne finansijske plasmane, potraživanja i date garancije i jemstva trećim licima.

U Republici Srbiji ne postoje specijalizovane rejting agencije koje vrše nezavisnu klasifikaciju i rangiranje privrednih društava. Usled toga, Preduzeće je prinuđeno da koristi ostale javno dostupne finansijske informacije (npr. podatke o bonitetu koje pruža Agencija za privredne registre) i interne istorijske podatke o saradnji sa određenim poslovним partnerom u cilju određivanja njegovog boniteta. Na osnovu boniteta kupca, utvrđuje se iznos njegove maksimalne kreditne izloženosti, u skladu sa poslovnom politikom usvojenom od strane rukovodstva Preduzeća. Iznos maksimalne kreditne izloženosti revidira se najmanje jednom godišnje.

U slučaju povećanja iznosa dospelih potraživanja i shodno tome povećane izloženosti kreditnom riziku, Preduzeće primenjuje mehanizme predviđene poslovnom politikom.

Izloženost Preduzeća kreditnom riziku ograničena je uglavnom na potraživanja od kupaca na dan bilansa. Nominalni iznos potraživanja od kupaca, pre izvršene ispravke vrednosti, sastoje se od velikog broja potraživanja, od kojih najveći deo čine potraživanja od sledećih pet kupaca:

Naziv i sedište kupca	u hiljadama RSD	
	2013.	2012.
Simpo ŠIK doo,Kuršumlija	74011	58364
Grad Beograd	54211	46233
ŠPIK IVERICA A.D.Ivanjica	26902	17092
Ministarstvo poljoprivrede	25784	42666
BIO ENERGY POINT Beograd	21472	10978
UKUPNO	202380	175333

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

Rizik likvidnosti

Rukovodstvo Preduzeća upravlja rizikom likvidnosti na način koji mu obezbeđuje da Preduzeće u svakom trenutku mora da ispunjava sve svoje dospele obaveze. Preduzeće upravlja rizikom likvidnosti održavajući odgovarajuće novčane rezerve, praćenjem planiranih i stvarnih novčanih tokova i održavanjem adekvatnog odnosa priliva finansijskih sredstava i dospeća obaveza.

Ročnost dospeća finansijskih obaveza Preduzeća data je u sledećoj tabeli:

	do 1 godine	od 1 do 2 godine	od 2 do 5 godina	u hiljadama RSD Ukupno
2013. godina				
Dugoročni krediti	-	30.373	17.675	48.048
Obaveze iz poslovanja	672.049	-	-	672.049
Kratkoročni krediti	147.210			147.210
Ostale kratkoročne obaveze	<u>443.058</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>443.058</u>
	<u>1.262.317</u>	<u>30.373</u>	<u>17.675</u>	<u>1.310.365</u>
	do 1 godine	od 1 do 2 godine	od 2 do 5 godina	Ukupno
2012. godina				
Dugoročni krediti	-	8.153	32.488	40.641
Krat. finan. obaveze	159.453	-	-	159.453
Obaveze iz poslovanja	819.213	-	-	819.213
Ostale krat. obaveze	<u>462.375</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>462.375</u>
	<u>1.441.041</u>	<u>8.153</u>	<u>32.488</u>	<u>1.481.682</u>

Prikazani iznosi zasnovani su na nediskontovanim novčanim tokovima na osnovu najranijeg datuma na koji će Preduzeće biti obavezno da takve obaveze namiri (aktuuelni anuitetni plan).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2013. godine

---

37. UPRAVLJANJE RIZIKOM KAPITALA

U postupku upravljanja kapitalnim rizikom, rukovodstvo Preduzeća ima za cilj očuvanje mogućnosti da posluje po principu stalnosti poslovanja, istovremeno maksimizirajući prinose vlasnicima i drugim interesnim stranama putem optimizacije odnosa duga i kapitala. Rukovodstvo Preduzeća pregleda strukturu odnosa dugova i kapitala na godišnjoj osnovi.

Preduzeće analizira kapital kroz pokazatelj zaduženosti. Ovaj pokazatelj izračunava se kao odnos neto obaveza (zaduženosti) i ukupnog kapitala. Neto zaduženost se obračunava tako što se ukupne finansijske obaveze (kratkoročne i dugoročne) umanjuje za gotovinu i gotovinske ekvivalente. Ukupan kapital predstavlja zbir svih kategorija kapitala prikazanih u bilansu stanja i neto zaduženosti.

Pokazatelji zaduženosti na dan 31. decembra 2013. i 2012. godine su bili sledeći:

	U hiljadama RSD	
	2013.	2012.
1. Zaduženost*	195.258	200.094
2. Gotovina i gotovinski ekvivalenti	68.223	35.006
I Neto zaduženost (1 – 2)	127.035	165.088
	60.643.769	58.760.531
3. Kapital**	60.770.804	58.925.619
II Ukupni kapital (I+3)		
III Racio (odnos) neto zaduženosti prema kapitalu (I/II)	0.2%	0.3%

*Zaduženost obuhvata dugoročne obaveze i kratkoročne finansijske obaveze

**Kapital obuhvata iznos ukupnog kapitala

38. FER VREDNOST FINANSIJSKIH INSTRUMENATA

Na dan 31. decembra 2013. i 2012. godine Preduzeće je vrednovalo finansijska sredstva iskazana u okviru dugoročnih finansijskih plasmana, koja se nakon početnog priznavanja vrednuju po fer vrednosti.

Po fer vrednosti vrednovana su dugoročne hartije od vrednosti raspoložive za prodaju iskazane prema poslednjoj kotaciji akcija na berzanskom tržištu. Efekti usklađivanja evidentirani su kroz bilans stanja preko nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu hartija od vrednosti.

Ostale knjigovodstvene vrednosti finansijskih instrumenata obelodanjene u bilansu stanja Preduzeća po amortizovanoj vrednosti približno su jednake njihovim fer vrednostima.

**NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
31. decembar 2013. godine**

---

39. POTENCIJALNE OBAVEZE

Sudski sporovi

Preduzeće sa stanjem na dan 31. decembra 2013. godine vodi više sudskih sporova u kojima se javlja kao tuženi. Vrednost sudskih sporova koji se vode protiv Preduzeća po osnovu naknade štete i naplate potraživanja, sa stanjem na dan 31. decembra 2013. godine iznosi 178.229 hiljada dinara, kao i deo u stranoj valuti 111.201 EUR-a. Rukovodstvo Preduzeća ne očekuje gubitke u narednom periodu po osnovu ovih sudskih sporova i shodno tome nije izvršilo rezervisanje za potencijalne gubitke po sudskim sporovima.

40. PORESKI RIZICI

Poreski propisi Republike Srbije se često različito tumače i predmet su čestih izmena. Tumačenje poreskih propisa od strane poreskih vlasti u odnosu na transakcije i aktivnosti Preduzeća mogu se razlikovati od tumačenja rukovodstva. Usled toga, transakcije mogu biti osporene od strane poreskih vlasti i Društву može biti određen dodatni iznos poreza, kazni i kamata. Period zastarelosti poreske obaveze je pet godina, odnosno poreske vlasti imaju pravo da odrede plaćanje neizmirenih obaveza u roku od pet godina od kada je obaveza nastala.

41. USAGLAŠAVANJE POTRAŽIVANJA I OBAVEZA

Preduzeće je izvršilo usaglašavanje svojih potraživanja i obaveza sa stanjem na dan 31. decembra 2013. i 2012. godine. U postupku usaglašavanja sa poslovnim partnerima, nisu utvrđena materijalno značajna neusaglašena potraživanja i obaveze.

Beograd, 25.02.2014.godine

Potpis ovlašćenog lica

Zamenik Generalnog direktora

Igor Braunović